19/09/2022

Aiud, 18 septembrie ’61: Pleca la Domnul Pr. Ilarion Felea, unul dintre mărturisitorii propuși spre canonizare

Image not found or type unknown

Duhovnic și profesor de teologie, slujitor al altarului implicat în viața socială a vremii și curajos apărător al Ortodoxiei în timpul regimului comunist, Părintele Ilarion Felea pleca la cele veșnice, în închisoarea de la Aiud, la data de 18 septembrie 1961, după aproape trei ani de temință din cei douăzeci la care fusese condamnat.

Părintele Ilarion Felea s-a născut la 21 martie 1903 în numeroasa familie a preotului Ioan Felea din localitatea hunedoreană Valea Bradului. După şcoala primară din satul natal, tânărul Felea a urmat Gimnaziul din Brad, Liceul „Andrei Şaguna” din Braşov, respectiv Liceul „Moise Nicoară” din Arad, unde a obţinut bacalaureatul.

În 1922 s-a înscris la Academia Teologică din Sibiu, pe care a absolvit-o în 1926. A

continuat să se perfecţioneze, urmând Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj şi Facultatea de Teologie din Bucureşti, unde a obţinut licenţa (1932), apoi doctoratul (1939). În 1927 a fost suplinitor la Liceul „Avram Iancu” din Brad, iar la 26 iulie 1927, în capela Reşedinţei mitropolitane din Sibiu, a primit darul preoţiei prin mâinile Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului.

A ajuns preot în satul natal, unde a slujit vreme de trei ani. În datad de 31 august 1930 a fost ales preot pentru Parohia Arad-Şega, unde, timp de nouă ani, a construit o biserică şi o comunitate de creştini. În 1937 devine suplinitor la Catedra de Dogmatică a Academiei Teologice din Cluj. Un an mai târziu, este chemat de Episcopul Andrei Magieru ca profesor titular de dogmatică, apologetică şi mistică la Academia Teologică din Arad. Pentru o perioadă a predat morală şi omiletică.

Apreciat de chiriarhul arădean pentru capacitatea misionară, pastorală şi învăţătorească, la 1 iunie 1939, preotul Felea este transferat la Parohia Arad-Centru, Catedrala eparhială. Alături de misiunea pastorală şi învăţătorească, preotul Felea este însărcinat de către chiriarh cu misiunea publicistică, în calitate de director al foii eparhiale „Biserica şi Şcoala”. Se dovedeşte un slujitor dedicat, după cum arată în jurnalul său, atunci când relatează despre slujba de Înviere din anul 1944 (16 aprilie):

„S-a dat alarma. De teama bombardamentelor anglo-americane, poporul a părăsit catedrala în proporţie de patru cincimi, împreună cu corul. A rămas clerul de altar, îngenuncheat în rugăciune – moment neuitat de rugăciune. După o mică pauză, Liturghia a continuat până la capăt, deşi alarma a ţinut de la ora 11:00 la 12:30. […] Au fost Paşti unice, cu alarmă în nopţile şi înainte şi după Înviere”.

Deşi nu şi-a dorit să se angreneze în vâltoarea scenei politice a României, părintele Felea a intrat în organizaţia legionară, în urma presiunilor celor care deţineau puterea politică în toamna anului 1940, explică istoricul Adrian Nicoale Petcu.

El a acceptat să intre în legiune, după cum avea să spună într-o declaraţie din 1949, „la stăruinţa unor prieteni şi mai ales cu intenţia de a se folosi de prestigiul meu spre a opri greşelile pe care le făceau atunci legionarii”. De altfel, fiind prea ocupat cu slujirea la catedrală şi misiunea didactică de la academie, părintele Felea nici nu a activat, după cum spunea:

„Nu am depus nici o activitate legionară. Speram să-mi spun cuvântul în privinţa intrărilor şi jafurilor de prin case, dar n-am avut nici un prilej, nici cui să-i vorbesc”.

De asemenea, nu a participat la rebeliune, considerat de el „actul care m-a despărţit total şi definitiv de mişcarea legionară; violenţele şi omorurile pe care le-au făcut legionarii, pe care un preot nu le poate aproba, m-au dezgustat de toată acţiunea”.

Prima arestare, la Caracal

Cu toate acestea, este cercetat de către organele antonesciene şi permanent suspectat de o posibilă activitate legionară. „Din motive de siguranţă de stat”, în noaptea de 7 spre 8 martie 1945 este arestat de Siguranţa din Arad. Desigur că gestul îl viza inclusiv pe Episcopul Andrei Magieru.

La 30 martie, părintele Felea este internat în lagărul de la Caracal. El trimite un memoriu către Ministerul Afacerilor Interne, prin care arată că nu a fost legionar, desigur în sensul activismului. La 15 august 1945 este eliberat, dar filat permanent de Siguranţă. Este văzut ca un potenţial duşman al regimului. Cu toate acestea, Episcopul Andrei îl apreciază în continuare, când îl reîncadrează ca slujitor la catedrală sau când îl numeşte rector al Academiei Teologice (1 iulie 1947-1948).

Deseori, părintele Felea este denunţat la Siguranţă pentru predici interpretate ca rostiri împotriva regimului. De pildă, la 7 septembrie 1947, cu prilejul sfinţirii troiţei de la Şepreuş, spusele părintelui Felea sunt interpretate exagerat: „S-a manifestat, prin cuvântarea sa, contra actualului regim, îndemnând populaţia la solidarizare în

jurul Bisericii, arătând că în toate timpurile grele, ca şi azi, Biserica a fost şi este aceea care nu s-a abătut nici un moment de la tradiţia sa”.

În anul următor, 1948, el luptă alături de Episcopul Andrei pentru păstrarea foii eparhiale „Biserica şi Şcoala” şi a Academiei teologice. Reuşeşte doar înfiinţarea Centrului de Îndrumări Misionare, a cărei conducere o primeşte de la Episcopul Andrei. Totodată, îl susţine pe chiriarh în efortul de iniţiere a unui proces de catehizare în fiecare parohie din Eparhia Aradului. Pentru acestea, părintele Felea devine un indezirabil al regimului comunist.

Încarcerat a doua oară
Văzut ca lider al preoţii arădene, în toamna anului 1948 i se propune să pună bazele unei organizaţii preoţeşti, care să-i ajute pe cei din închisori şi care să lupte împotriva regimului, afiliată mişcării lui Gligor Cantemir, fost legionar.

Documentele Securităţii oferă indicii că astfel de propuneri făcute preoţilor, şi nu numai, în anul 1948, de multe ori îşi aveau originea în provocările Siguranţei, prin agenţii săi. Părintele Felea răspunde:

„Cine se mai ocupă cu Mişcarea legionară este un nebun şi un măgar, deoarece se dă orbeşte şi prosteşte în mâinile Siguranţei Statului şi, fără să-i fie cuiva de folos, pierde totul”.

Acest contact avea să-i fie fatal. În noaptea de 5 spre 6 ianuarie 1949, părintele Felea a fost arestat. În anchetă a negat orice legătură cu vreo organizaţie anticomunistă şi legionară. Prin Sentinţa nr. 1650 din 24 octombrie 1949 a Tribunalului Militar Timişoara a fost condamnat la 1 an închisoare corecţională, pentru „omisiune de denunţ”.

Episcopul Andrei intervine la Patriarhul Justinian, pentru eliberarea lui. La rândul său, Patriarhul Justinian intervine la ministrul afacerilor interne. Ministrul Teohar Geor-gescu va răspunde ministrului cultelor: „Nu poate fi pus în libertate sub nici un motiv, fiind legionar activist”. La 7 ianuarie 1950, părintele Felea este eliberat de la Aiud.

Revine la Arad, unde Episcopul Andrei îl reîncadrează ca slujitor la catedrală, deşi nu avea recu-noaş-terea Ministerului Cultelor.

Se ferește de de orice discuţie cu caracter politic, dar ajunge din nou la Aiud
Părintele Felea slujeşte, mărturiseşte, cuminecă şi catehizează perment. Este urmărit de Securitate, dar apreciat de informatori: „Se bucură de autoritate deosebită în faţa preoţimii, ca o figură de preot necompromis. [...] Se fereşte de

orice discuţie cu caracter politic”.

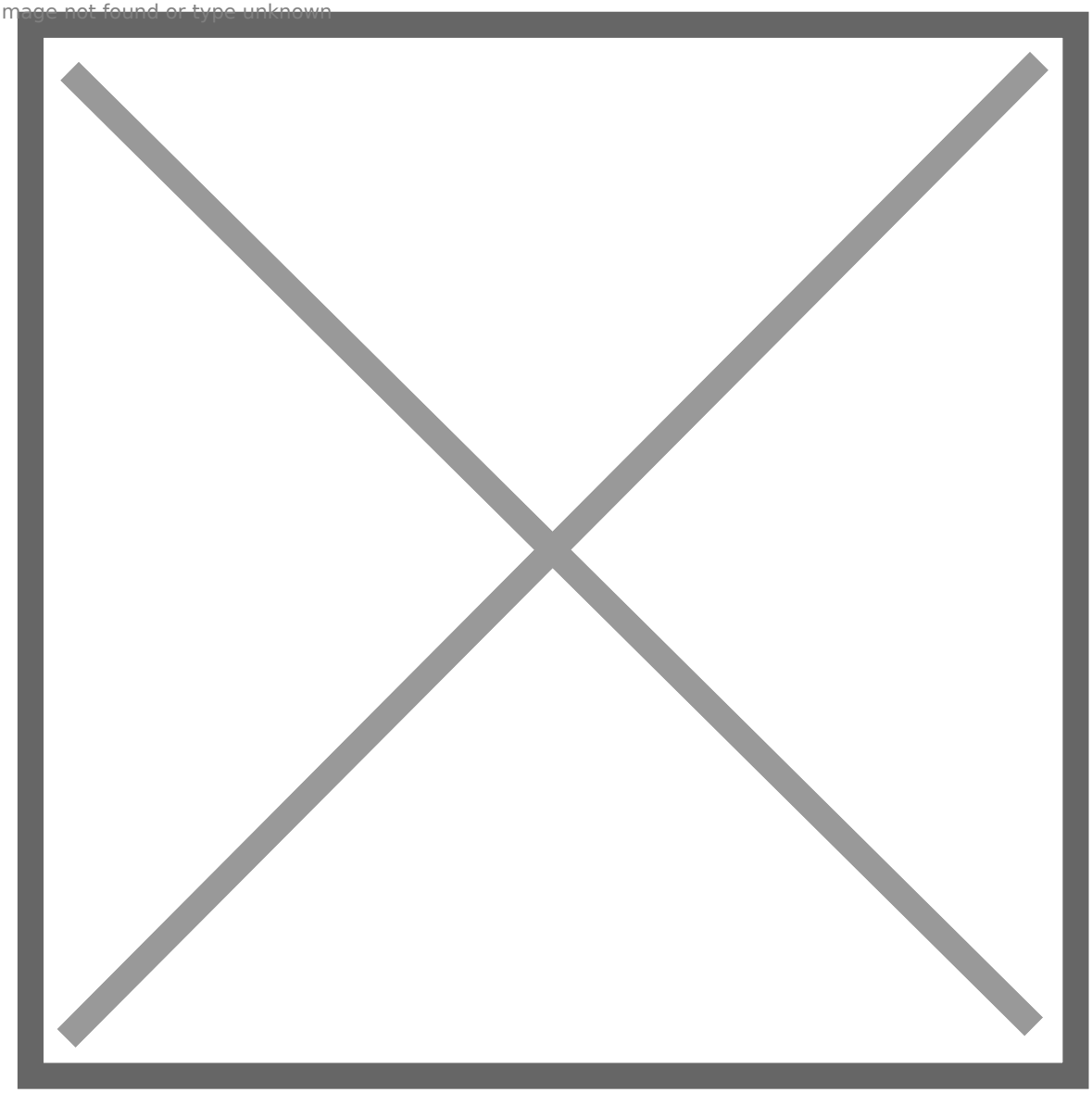
La 25 septembrie 1958 este arestat din nou. Este implicat într-un scenariu al Securităţii cu caracter ideologic, legionar, ca parte a unei zise conspiraţii împotriva regimului.

Prin Sentinţa nr. 347 din 14 martie 1959 a Tribunalului Militar Cluj este condamnat la 20 de ani de temniţă grea, pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare”, şi la alţi 20 de ani pentru „uneltire contra ordinii sociale”. După anchetele de la Ministerul Afacerilor Interne, este transferat la Gherla, apoi la Aiud (februarie 1960).

Refuză să participe la reeducare. La 18 septembrie 1961 trece la cele veşnice din temniţa Aiudului.

Propus spre canonizare
Preotul martir Ilarion Felea este unul dintre mărturisitorii propuși spre canonizare în anul 2025, când Biserica Ortodoxă Română împlinește 140 de ani de autocefalie și 100 de ani de la obținerea statutului de patriarhie.

Image not found or type unknown

Propunerea vine de la Sinodul Mitropoliei Banatului, care a analizat deja, în luna iunie, textele liturgice și proiectele de icoane.

Foto reprezentativă: ©Ziarul Lumina / Fototeca Ortodoxiei Românești

basilica.ro